

Лектор курсу

Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка курсу в eLearn

к.е.н., доцент Гуцул Тетяна Анатоліївна

кафедра економіки
tet.gutsul@gmail.com, gutsul_tetiana@nubip.edu.ua
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1278>

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка, підприємництво та менеджмент в
плодоовочівництві» («Економіка»)

Ступінь вищої освіти - Бакалавр

Напрямок підготовки - 203 «Садівництво та виноградарство»

Рік навчання 4, семестр 8

Форма навчання денна, заочна (денна, заочна)

Кількість кредитів ЄКТС 3 (6)

Мова викладання українська (українська)

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

У курсі розглядаються питання загальної характеристики підприємства як суб'єкта господарювання, ґрунтовно висвітлено засади формування та використання всіх видів ресурсів в сільськогосподарських підприємствах, значну увагу приділено інноваційним процесам, техніко-технологічній базі, прогнозуванню і плануванню та формуванню фінансово-економічних результатів діяльності підприємства.

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати фахові спеціалізовані складні задачі та практичні проблеми професійної діяльності у садівництві і виноградарстві або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 10. Здатність працювати у команді;

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК 5. Здатність оцінювати, інтерпретувати і синтезувати теоретичну інформацію та практичні, виробничі і дослідні дані у галузі садівництва та виноградарства;

СК 6. Здатність застосовувати методи статистичної обробки дослідних даних, пов'язаних з технологічними та селекційними процесами у плодівництві, овочівництві і виноградарстві;

СК 8. Здатність використовувати факти і досвід новітніх сучасних досягнень у садівництві і виноградарстві.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних розділів природничих і математичних наук в обсязі, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених освітньою програмою.

ПРН 8. Володіти методами опрацювання даних у садівництві і виноградарстві.

ПРН 10. Аналізувати та інтегрувати знання в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі садівництва та виноградарства.

ПРН 11. Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов.

ПРН 15. Планувати економічно вигідне виробництво плодоовочевої продукції та винограду.

ПРН 17. Володіти знаннями і навичками, необхідними для вирішення виробничих завдань, пов'язаних з професійною діяльністю.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ практичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
VIII семестр				
Модуль 1				
Тема 1 Теоретичні основи економіки	-/-	Знати предмет, об'єкт та методи дослідження науки «Економіка». Аналізувати особливості функціонування підприємств аграрного сектору економіки	Доповідь з презентацією	Тести-1 бал Самостійна робота-5 балів
Тема 2 Підприємство як суб'єкт господарювання	2/2	Знати теоретичні засади економічної діяльності суб'єктів господарювання Розрізняти і систематизувати основні напрями господарсько-фінансової діяльності підприємства Вміти працювати в команді, делегувати повноваження, розподіляти роботу і вести полеміку	Написання тестів Розв'язок задач Доповідь з презентацією	Тести-1 бал Самостійна робота-5 балів
Тема 3 Земельні ресурси та їх використання	2/2	Знати види та класифікацію земельних ресурсів підприємства Аналізувати структуру угідь підприємства Розрізняти показники забезпеченості та ефективності використання угідь підприємства Застосовувати знання теми при розв'язуванні ситуаційних завдань щодо визначення ефективності використання угідь підприємства	Написання тестів Розв'язок задач Доповідь з презентацією	Тести-1 бал Практичне завдання - 2 бали Самостійна робота-5 балів
Тема 4 Трудові ресурси, продуктивність праці та її оплата	2/2	Знати поняття та класифікацію персоналу підприємства Аналізувати структуру персоналу підприємства Розрізняти прямі та обернені показники продуктивності праці Застосовувати знання теми при розв'язуванні ситуаційних завдань	Написання тестів Розв'язок задач Доповідь з презентацією	Тести-1 бал Практичне завдання - 2 бали Самостійна робота-5 балів

		щодо нарахування оплати праці персоналу підприємства		
Тема 5 Капітал підприємства	4/4	Знати економічну суть та склад основного, оборотного та інтелектуального капіталу підприємства, матеріально-технічної бази аграрних підприємств. Розуміти поняття і види нематеріальних ресурсів. Застосовувати знання теми при виконанні практичних завдань. Аналізувати структуру основного та оборотного капіталу підприємства.	Написання тестів Розв'язок задач Доповідь з презентацією	Тести-1 бал Практичне завдання - 2 бали Самостійна робота-5 балів
Тема 6 Матеріально-технічна база аграрних підприємств	-/1	Знати економічну суть, види та особливості МТБ аграрного підприємства Вміти здійснювати оцінку економічної ефективності використання складових МТБ Застосовувати знання та вміння при проведенні розрахунків в запропонованих задачах Аналізувати ефективність використання складових МТБ		
Тема 7 Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства	-/2	Знати економічну суть інвестиційних ресурсів підприємства та поняття і види інноваційної діяльності Вміти здійснювати оцінку економічної ефективності виробничих інвестицій та оцінку ефективності технічних та організаційних нововведень Аналізувати структуру інвестицій в основний капітал та основні напрямки науково-технічного прогресу	Написання тестів Розв'язок задач Доповідь з презентацією	Тести-1 бал Практичне завдання - 2 бали Самостійна робота-5 балів
Модуль 2				
Тема 8 Витрати виробництва та собівартість продукції	2/2	Знати поняття витрат виробництва і собівартості продукції Вміти визначати собівартість продукції підприємства Аналізувати витрати виробництва Розуміти різницю між повною та виробничою собівартістю Застосовувати знання та вміння при проведенні розрахунків в запропонованих задачах Використовувати методи калькулювання собівартості продукції при її обчисленні	Написання тестів Розв'язок задач Доповідь з презентацією Бізнес кейс	Тести-1 бал Практичне завдання - 2 бали Самостійна робота-5 балів
Тема 9 Ціни та ціноутворення на продукцію	2/2	Знати економічний зміст ціни Вміти формувати ціну продукту Розуміти принципи ціноутворення на продукцію Застосовувати знання та вміння при проведенні розрахунків в запропонованих задачах	Написання тестів Розв'язок задач Доповідь з презентацією або ессе	Тести-1 бал Практичне завдання - 2 бали Самостійна робота-5 балів
Тема 10	-/-	Знати показники, які	Написання	Тести-1 бал

Якість і конкурентоспроможність продукції		характеризують якість і конкурентоспроможність продукції підприємства Вміти розрізняти показники якості і конкурентоспроможності продукції підприємства Розуміти важливість даних показників при оцінці стану підприємства Застосовувати знання та вміння при проведенні розрахунків в запропонованих задачах	тестів Індивідуальна розрахункова робота Доповідь з презентацією	Практичне завдання - 2 бали Самостійна робота-5 балів
Тема 11 Економічні результати та ефективність діяльності підприємства	2/2	Знати суть економічної ефективності діяльності підприємства Вміти систематизувати показники результативності та ефективності діяльності підприємства Аналізувати економічний стан підприємства Розуміти необхідність, принципи та точність проведених розрахунків при аналізі економічного стану підприємства Застосовувати знання з даної теми при виконанні індивідуальної розрахункової роботи	Написання тестів Індивідуальна розрахункова робота Доповідь з презентацією	Тести-1 бал Практичне завдання - 2 бали Самостійна робота-5 балів
Тема 12 Розміщення, спеціалізація та концентрація виробництва в аграрних підприємствах	1/2	Знати суть розміщення, спеціалізації та концентрації виробництва Вміти систематизувати показники розміщення, спеціалізації та концентрації виробництва Аналізувати рівень та виробничий напрям підприємства Розуміти необхідність та принципи розміщення, спеціалізації та концентрації виробництва Застосовувати знання з даної теми при виконанні індивідуальної розрахункової роботи	Написання тестів Індивідуальна розрахункова робота Доповідь з презентацією	Тести-1 бал Практичне завдання - 2 бали Самостійна робота-5 балів
Тема 12 Економіка галузей садівництва, виноградарства	2/1	Знати особливості галузей садівництва, виноградарства та види кінцевої продукції, яку отримують в цих галузях Вміти систематизувати показники рівня виробництва і економічної ефективності виробництва галузей садівництва, виноградарства Аналізувати рівень виробництва і економічну ефективність виробництва продукції садівництва, виноградарства Застосовувати знання з даної теми при виконанні індивідуальної розрахункової роботи	Написання тестів Індивідуальна розрахункова робота Доповідь з презентацією	Тести-2 бали Практичне завдання - 2 бали Самостійна робота-5 балів
Всього за семестр				70

Екзамен			30
Всього за курс			100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних модульних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Доповіді, есе повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, самоізоляція) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі elearn за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	задовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Електронний навчальний курс <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1278>

1. Гуцул Т.А. Економіка і підприємництво, менеджмент. Методичні рекомендації для самостійного вивчення курсу, виконання практичних завдань та самоперевірки знань з курсу. Компрінт. Київ, 2018. 240 с.
2. Гуцул Т.А. Економіка і підприємництво. Робочий зошит для виконання практичних завдань та самоперевірки знань з курсу. Компрінт. Київ, 2021. 70 с.
3. Гуцул Т.А., Балан О.Д. Економіка і підприємництво: практикум. Київ: Компрінт, 2022. 150 с.
4. Ткачук В.А., Рогач С.М., Гуцул Т.А., Балан О.Д. Економіка і підприємництво, менеджмент. Підручник. Компрінт. Київ, 2020. 480 с.
5. Рогач С.М., Суліма Н.М., Гуцул Т.А., Вльків Л.А. Економіка сільського господарства. Навчальний посібник. Компрінт. Київ, 2020. 512 с.
6. Rogach S., Sulima N., Gutsul T., Ilkiv L. Agricultural economics. Компрінт. Київ, 2020. 424с.
7. Tkachuk V.A. Rogach S.M., Gutsul T.A., Balan O.D. Economics and entrepreneurship. Tutorial. Компрінт. Київ, 2021. 312 с.
8. Рогач С.М., Суліма Н.М., Гуцул Т.А. Економіка підприємств (в схемах і таблицях). Компрінт. Київ, 2017. 510 с.
9. Gutsul T., Sulima N. Assessment of the level of economic efficiency of maize production on grain and directions of its increase. Monografische Reihe «Europäische Wissenschaft». Buch 10. Teil 3. 2022. P. 44-53 (колективна монографія) <https://desymp.promonograph.org/index.php/sge/issue/view/sge10-03/sge10-03>
10. Gutsul T., Ivanchuk O. Prospects of growing energy crops in Ukraine. Сборник материалов Международной научно-практической конференции "Украина,

Болгария, ЕС: экономические и социальные тенденции развития", г. Бургас, Болгария, 11-12 вересня 2017г. С.79-81.

11. Sinenko B., Honcharuk D., Gutsul T. Production cost and perspectives of martian regolith simulation mr-2.2 on world market.- Modern scientific researches - №8(1).
12. Inna Gryshova, Mariana Petrova, Milena Tepavicharova, Aleksey Diachenko, Tatiana Gutsul. A model for selection of a management team to ensure the sustainability and development of the business organizations. - Entrepreneurship and sustainability issues. Volume 7 Number 2 (December). 2019. P 690-703. https://jssidoi.org/jesi/uploads/issues/Entrepreneurship_and_Sustainability_Issues_Vol7_No1_print.pdf
13. Kovalenko, Y., Kirdan, O., Krivonos, A., Dobrovolska, O. Gutsul, T., Hromov, S. Assessment Of The Place And Role Of Personnel Management In The General Management System Of The Organization. International journal of computer science and network security Том 21 Выпуск 11, Страница 271-275. Web of Science DOI10.22937/IJCSNS.2021.21.11.37 Опубликовано NOV 30 2021 <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000724476700036>
14. Gutsul T. Orozonova A. Mytrofanova H. Artiukh T. Kravchenko N. European and national dimensions of investment in agriculture in the convention of the covid-19 pandemic. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 1(42), 2022/ P. 342–350. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.42.2022.3657>
15. Гуцул, Т., Карелін, С. (2022). Овочівництво в Україні в умовах економічної нестабільності: прогноз та перспективи. Економіка та право майбутнього , 2 (4), 52–60. <https://doi.org/10.57125/FEL.2022.12.25.07>

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ
Економіка, підприємництво та менеджмент в
плодоовочівництві (розділ «Підприємництво»)

Ступінь вищої освіти - Бакалавр
Спеціальність **203 «Садівництво та виноградарство»**
Освітня програма **«Садівництво та виноградарство»**
Рік навчання 3, семестр 6
Форма навчання **денна, заочна** (денна, заочна)
Кількість кредитів ЄКТС **5 (2,5)**
Мова викладання **українська** (українська, англійська, німецька)

Лектор дисципліни
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка дисципліни в
eLearn

к.е.н., доцент Балан Олександр Дмитрович
balanod@nubip.edu.ua
https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2127

Лектор курсу:	БАЛАН ОЛЕКСАНДР ДМИТРОВИЧ , доцент кафедри економіки, к.е.н., доцент
Контактна інформація лектора:	 <u>balanod@nubip.edu.ua,</u> 097 690 85 07 (Viber)
Сторінка курсу в Elearn:	<u>https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2127</u>
Усі матеріали для підготовки розміщені на Навчальному порталі НУБіП України за посиланням	<u>https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2127</u>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ
(до 1000 друкованих знаків)

Дисципліна **Економіка, підприємництво та менеджмент в плодоовочівництві (розділ «Підприємництво»)** вивчає особливості раціональної організації виробництва та його ефективного ведення на засадах підприємницької діяльності в сільськогосподарських підприємствах різних форм власності і господарювання.

Мета вивчення курсу – озброїти майбутніх спеціалістів теоретичними і практичними знаннями з ефективної організації агровиробництва в ринкових умовах.

Завдання курсу: сформувані в студента сукупність знань про закономірності розвитку сільськогосподарського виробництва в ринкових умовах; надати практичні навички студентам з ефективної організації трудових процесів в галузях агропромислового виробництва; озброїти прийомами та методами нормування праці, навчити користуватися довідниками нормативних матеріалів; навчити майбутніх фахівців застосовувати різні

мотиваційні стимули ефективної роботи працівників; забезпечити оволодіння студентами способами планування виробничої діяльності.

Компетентності ОП:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати фахові спеціалізовані складні задачі та практичні проблеми професійної діяльності у садівництві і виноградарстві або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів економічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 10. Здатність працювати у команді;

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК 5. Здатність оцінювати, інтерпретувати і синтезувати теоретичну інформацію та практичні, виробничі і дослідні дані у галузі садівництва та виноградарства;

СК 6. Здатність застосовувати методи статистичної обробки дослідних даних, пов'язаних з технологічними та селекційними процесами у плідництві, овочівництві і виноградарстві;

СК 8. Здатність використовувати факти і досвід новітніх сучасних досягнень у садівництві і виноградарстві.

Програмні результати навчання (ПРН) ОП:

ПРН 6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних розділів природничих і математичних наук в обсязі, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених освітньою програмою.

ПРН 8. Володіти методами опрацювання даних у садівництві і виноградарстві.

ПРН 10. Аналізувати та інтегрувати знання в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі садівництва та виноградарства.

ПРН 11. Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов.

ПРН 15. Планувати економічно вигідне виробництво плодовоовочевої продукції та винограду.

ПРН 17. Володіти знаннями і навичками, необхідними для вирішення виробничих завдань, пов'язаних з професійною діяльністю.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (Л/П)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1 семестр				
Змістовий модуль 1. Основи підприємницької діяльності в аграрному секторі економіки				
Тема 1. Предмет, завдання і методи навчальної дисципліни. Основи підприємництва в аграрних формуваннях	2/0	Знати про актуальність розвитку підприємницької діяльності в економіці України. Розуміти об'єкт, предмет і методи вивчення дисципліни	Написання есе й рефератів по плану практичного заняття. Виконання самостійної роботи 1 (у т. ч. в elearn)	10
Тема 2. Форми власності і	0/2	Знати особливості створення,	Виконання практичної	10

Тема	Години (Л/П)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
господарювання в сільському господарстві		функціонування та ліквідації різних організаційно-правових форм господарювання	роботи 1 з розрахунку трансформації земельних угідь.	
Тема 3. Спеціалізація, інтеграція та кооперування .	2/2	Набути компетентності щодо спеціалізації та інтеграції сільськогосподарських підприємств та принципів раціонального поєднання галузей.	Скласти технологію по переведенню угідь та розрахувати капіталовкладення і термін їх окупності. Виконання практичної роботи 2 по варіантах (у т. ч. в elearn)	20
Тема 4. Засоби виробництва, організація їх використання і відтворення	2/2	Засвоїти класифікацію засобів виробництва, джерела їх формування і відтворення. Оволодіти методикою визначення потреби в машинах і знаряддях та організація їх використання. Набути навичок організації матеріально-технічного постачання та агросервісного обслуговування.	Виконання практичної роботи 3 з планування врожайності та валових зборів продукції рослинництва (у т. ч. в elearn).	30
Атестаційний тест «Модуль 1»		Проходження модульного тестування 1	Elearn: навчальні тести для самоконтролю до тем 1-4, питання, що виносяться на модульний контроль 1.	30
Модуль 1 загалом				100
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи організації й оплати праці в сільськогосподарських підприємствах				
Тема 5. Внутрішньогосподарське планування в аграрних формуваннях	2/2	Застосовувати принципи й напрями внутрішньогосподарського планування на підприємстві. Вміти формувати перспективні, річні та оперативні плани.	Виконання практичної роботи 4 з нормування праці на механізованих польових роботах в рослинництві. Написання	15

Тема	Години (Л/П)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
			рефератів (у т. ч. в elearn)	
Тема 6. Орендні відносини в аграрних формуваннях	2/2	Знати категоріальний апарат і правові засади орендних відносин в Україні. Вміти розраховувати величину орендної плати за засоби виробництва	Виконання практичної роботи 5 з нормування праці на ручних роботах в рослинництві. Написання рефератів (у т. ч. в elearn)	15
Тема 7. Організація використання трудових ресурсів та організаційно -правові основи оплати праці	2/2	Розуміти механізм побудови тарифної системи оплати праці. Розрізняти форми й системи оплати праці й уміти правильно застосовувати їх для відповідних працівників і видів робіт на підприємстві.	Виконання практичної роботи 6 з формування тарифної сітки й схеми посадових окладів у підприємстві. Розв'язок задач.	15
Тема 8. Організація виробничих процесів та нормування праці	2/3	Знати механізм функціонування ринку праці й аналізувати дисбаланси попиту й пропозиції на ньому. Розуміти застосування важелів впливу на ринок праці, соціальної політики держави	Виконання практичної роботи 7 з організації оплати праці в рослинництві. Розв'язок задач (у т. ч. в elearn)	15
Тема 9. Організація основних трудових процесів у плодоовочівництві	1/0	Набути знань про організацію основних трудових процесів в плодоовочів. Аналізувати технологічні процеси по вирощуванню сільськогосподарських культур. Уміти застосовувати заходи з оптимізації витрат виробництва.	Виконання самостійної роботи 2 (у т. ч. в elearn).	10
Атестаційний тест «Модуль 2»		Проходження модульного тестування 2	Elearn: навчальні тести для самоконтролю до тем 5-9, питання, що виносяться на модульний контроль 2.	30
Модуль 2 загалом				100
Рейтинг з навчальної роботи				70
Іспит				30

Тема	Години (Л/П)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, хвороба, сімейні обставини тощо)
Політика щодо академічної доброчесності:	Дотримання академічної доброчесності студентами та відповідальність за її порушення регулюються Положенням про академічну доброчесність у НУБіП України. Списування під час контрольних (модульних) робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Доповіді, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування й практика тощо) навчання може відбуватись індивідуально (у дистанційній формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результатами іспиту
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література основна

1. Agricultural economics: textbook / S. Rogach, N. Sulima, T. Gutsul, L. Ilkiv Київ: Компринт, 2020. 424с.
2. Економіка сільського господарства: навч. посіб. / С.М. Рогач та ін. Київ: Компринт, 2020. 512 с.
3. Практикум з організації підприємницької діяльності в сільськогосподарських підприємствах: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Шкільов О.В., Балан О.Д., Ткачук В.А. Вид. 2-ге, доп.повн. К.: Четверта хвиля, 2012. 216 с.
4. Оплата праці в сільськогосподарському виробництві О.А. Аврамчук, О.Д. Балан, В.В. Вітвіцький, Ю.Я. Лузан, В.В. Павленко, О.В. Шкільов. К.: Центр "Агропромпраця", 2000. 464 с.
5. Єрмаков О.Ю., Балановська Т.І. Економіка і підприємництво, менеджмент: навчальний посібник. К.: НУБіП України, 2011. 352 с.
6. Довідник нормувальника в сільському господарстві Л.С. Пристапчук, О.Ф. Лук'янчук, В.М. Чава та ін. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: Урожай, 1980. 216 с.

7. Основи аграрного підприємництва. За ред. М.Й. Маліка К.: ІАЕ, 2000 582с.
8. Реформування майнових відносин у підприємствах АПК. За ред. П.Т. Саблука та Г.М. Підлісецького 2001. 614с.
9. Земельний кодекс України// Економіка АПК, №11, 2001. с. 3-50
10. Формування ринкового механізму в аграрному секторі АПК За ред. В.К. Терещенка. К.: ЗАТ “НІЧЛАВА”, 2002. 384с.
11. Inna Gryshova, Mariana Petrova, Milena Tepavicharova, Aleksey Diachenko, Tatiana Gutsul. A model for selection of a management team to ensure the sustainability and development of the business organizations. - ENTREPRENEURSHIP AND SUSTAINABILITY ISSUES. Volume 7 Number 2 (December). 2019. P 690-703. https://jssidoi.org/jesi/uploads/issues/Entrepreneurship_and_Sustainability_Issues_Vol7_No1_print.pdf

Допоміжна

12. Конституція України від 28.06.1996 (із зм.);
13. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436;
14. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 №322 (із зм.);
15. Закон України “Про колективні договори і угоди” від 01.07.1993 №3356 (із зм.);
16. Закон України “Про мінімальний споживчий бюджет” від 03.07.1991 №1284 (із зм.);
17. Закон України “Про оплату праці” від 24.03.1995 №108/95 (із зм.);
18. Закон України “Про організації роботодавців” від 24.05.2001 №2436;
19. Закон України “Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)” від 03.03.1998 №137 (із зм.);
20. Закон України “Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві” від 17.10.1990 №400 (із зм.);
21. Закон України “Про прожитковий мінімум” від 15.07.1999 №966 (із зм.);
22. Закон України “Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності” від 15.09.1999 №1045 (із зм.);
23. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення” від 14.04.2000 №656;
24. Генеральна угода між Кабінетом Міністрів України, всеукраїнськими об’єднаннями організацій роботодавців і підприємців та всеукраїнськими профспілками і профоб’єднаннями на 2021-2023 роки від 15.04.2020(із зм.);
25. Галузева угода між Міністерством аграрної політики України, галузевими об’єднаннями підприємств та Профспілкою працівників агропромислового комплексу України на 2021-2023 роки від 02.03.2020 (із зм.);
26. Положення про державну реєстрацію суб’єктів підприємницької діяльності. Затвердження Постановою КМ України від 25.05.18 р. // Збірник урядових нормативних актів України. - 2018. - № 11.
27. Статистичні збірники “Праця України”, “Сільське господарство України”, “Україна у цифрах”, статистичні щорічники України та інші статистичні видання Держстату України.

Інформаційні ресурси

28. www.ukrstat.gov.ua (Інтернет-сайт Державної служби статистики України).
29. www.rada.gov.ua (Інтернет-сайт Верховної Ради України).
30. www.minagro.gov.ua (Інтернет-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України).
31. www.mlsp.gov.ua (Інтернет-сайт Міністерства соціальної політики України).
32. www.fpsu.org.ua (Інтернет-сайт Федерації професійних спілок України).
33. www.fru.net.ua (Інтернет-сайт Федерації роботодавців України).
34. www.nspp.gov.ua (Інтернет-сайт Національної служби посередництва і примирення).
35. www.uapp.kiev.ua (Інтернет-сайт Українського науково-дослідного інституту “Украгропромпродуктивність”).
36. <http://lir.lg.ua> (Інтернет-сайт Державної установи “Науково-дослідний інститут соціально-трудова відносин”).
37. Офіційна й оперативна інформація підприємств АПК.